

บทความวิจัย

เรื่อง พุทธศาสนาในเกาหลี กรณีศึกษา “วัดพงอินซา” วัดนิกายเซน

โดย

นางสาวอุสรีย์ บัวเข้ม

รหัสนักศึกษา 05550673

เสนอ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ บุญหนุน

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450 109 การศึกษาเอกเทศ

สาขาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2558

กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง พุทธศาสนาในเกาหลี กรณีศึกษา “วัดพงอินซา” วัดนิกายเซน สำเร็จไปด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชาญณรงค์ บุญหนุน ซึ่งท่านเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา งานวิจัยของข้าพเจ้า ขอกราบขอบพระคุณอย่างยิ่ง ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ อย่างดีมาโดยตลอดจนปรับปรุง แก้ไขงานที่บกพร่องต่างๆ ในงานวิจัยของข้าพเจ้า รวมถึงเพื่อนๆ ที่คอยให้คำปรึกษา และช่วยเหลือข้าพเจ้า อย่างดีมาโดยตลอด จนงานของข้าพเจ้าสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

อุสริย์ บัวแย้ม

ชื่อหัวข้อและบทความวิจัย	พุทธศาสนาในเกาหลี กรณีศึกษา “วัดพงอินซา” วัดนิกายเซน
ชื่อ-นามสกุลนักศึกษา	นางสาวอุสรีย์ บัวแย้ม รหัสนักศึกษา 05550673
สาขาวิชา	คณะอักษรศาสตร์ เอเชียศึกษา
ชื่อ-นามสกุลอาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ บุญหนุน
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

บทความวิจัยพุทธศาสนาในเกาหลี กรณีศึกษา “วัดพงอินซา” วัดนิกายเซน วัดอุปสรรคในงานวิจัย เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของนิกายเซน ในประเทศเกาหลี วิเคราะห์กิจกรรมวิถีชีวิตการปฏิบัติแบบใน นิกายเซน ในวัดพงอินซา มีการศึกษาประวัติศาสตร์ของนิกายเซนในการเข้ามายังประเทศเกาหลีและปรัชญา คำสอนของนิกายเซนจากบทความ หนังสือ วารสาร ทั้งภาษาเกาหลี ภาษาอังกฤษ และภาษาไทย และการ รวบรวมข้อมูลทางสื่อออนไลน์ โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของ พีอาเจต์ และวิกิออสกี และแนวทางการเรียนรู้ แบบเชิงรุก (Active learning) ในการคิดวิเคราะห์กิจกรรมวิถีชีวิตการปฏิบัติแบบในนิกายเซน ในวัดพงอิน ซา ว่าตัวผู้ปฏิบัติจะได้รับอะไรบ้างจากการเข้าร่วมกิจกรรม ผลการศึกษาตามหลักทฤษฎีสรุปได้ว่า การ ปฏิบัติกิจกรรมวิถีชีวิตแบบในนิกายเซน ในวัดพงอินซานั้น ผู้เข้าร่วมจะได้เรียนรู้ถึงสิ่งที่เคยรู้แต่ไม่เคยได้ ปฏิบัติ การได้สร้างสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ผลลัพธ์ของการปฏิบัติแบบหมุ่คณะนั้น ได้ผลดีกว่าการปฏิบัติโดย ลำพัง การจัดให้ผู้เข้าร่วมมีโอกาสที่จะแสดงพฤติกรรมเหมือนต้นแบบซึ่งก็คือพระภิกษุสงฆ์และภิกษุณี ผู้ซึ่ง ได้ปฏิบัติจริงมาสอน เพื่อจะได้ดูว่าผู้เข้าร่วมสามารถที่จะกระทำโดยการเลียนแบบหรือไม่ ถ้าผู้เข้าร่วมทำได ้ไม่ถูกต้องอาจจะต้องแก้ไขวิธีการสอนหรืออาจจะแก้ไขที่ตัวผู้เข้าร่วมเอง กล่าวได้ว่าการปฏิบัติกิจกรรมวิถี ชีวิตแบบวัดพงอินซานั้น เป็นการเรียนรู้นอกคัมภีร์ เผยแพร่พุทธศาสนานิกายเซนได้ ในแง่ของคว าม น่าสนใจนั้นคือการเข้าไปปฏิบัติอย่างภิกษุสงฆ์ ภิกษุณีและการมีส่วนร่วมกันขอตัวแทนศาสนาในการทำ กิจกรรมร่วมกับชุมชน สามารถดึงดูดให้บุคคลทั่วไปมองเห็นและรู้จักนิกายเซนมากขึ้น

คำสำคัญ: ศาสนาพุทธในเกาหลี เซนในเกาหลี วัดพงอินซา

ชื่อหัวข้อและบทความวิจัย	พุทธศาสนาในเกาหลี กรณีศึกษา “วัดพงอินซา” วัดนิกายเซน
ชื่อ-นามสกุลนักศึกษา	นางสาวอุสรีย์ บัวแย้ม รหัสนักศึกษา 05550673
สาขาวิชา	คณะอักษรศาสตร์ เอเชียศึกษา
ชื่อ-นามสกุลอาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ บุญหนุน
ปีการศึกษา	2558

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เซน นั้นเป็นแขนงหนึ่งในพระพุทธศาสนา แดกกิ่งก้านออกไปจากนิกายอาจารย์วาท หรือที่เรียกกันทั่ว ๆ ไปว่ามหายาน ด้วยเหตุนี้วัดอุที่เคารพของเซนอันสูงสุดได้แก่ พระรัตนตรัยของนิกายมหายานซึ่งมีใช่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แต่ได้แก่ พระอมิตาภะพุทธเจ้า พระโลกेश্বরโพธิสัตว์ และปรัชญาปรมิตา ซึ่งบางที่เรียกกันว่านางคารา พระอมิตาภะพุทธเจ้านั้นเป็นแหล่งแห่งพุทธภูมิ พระโลกेश্বরโพธิสัตว์เป็นมรรค คือเป็นผู้คอยช่วยให้รอดพ้นจากสังสารวัฏ และปรัชญาปรมิตาเป็นจุดหมาย คือการเข้าถึงซึ่งปัญญา

เซน ไม่ประสงค์ให้มีสิ่งใดมาตี คขวางระหว่างความจริงกับบุคคล ไม่สนใจว่าอะไรเป็นโลกียะ อะไรเป็นกุตตระ ไม่สนใจแม้แต่ว่าอะไรเป็นกายอะไรเป็นใจ หรืออะไรเป็นรูปอะไรเป็นนาม ถือว่าทุกอย่าง เป็นไม้ท่อนเดียวกันทั้งสิ้น จะเป็นหัวหรือเป็นท้ายนั้นไม่สำคัญ สอนให้ปล่อยให้กายกับใจไหลไปตามเรื่องของมันเหมือนกับสายธาร ถ้าต้องการจะมองคูก็ดูได้แต่อย่าไปทำให้มันหยุดไหลหรือไหลผิดทาง เพราะถ้าทำอย่างนั้นแล้ว ก็จะไม่ได้เห็นสายธารแห่งชีวิตตามความเป็นจริง

นิกายเซนในเกาหลีได้ถูกเผยแพร่มาจากประเทศจีน เรียกว่า ฉาน หรือถูกเรียกในเกาหลีว่านิกายโซกเยในช่วงเวลารุ่งเรืองของนิกายฉานในจีนได้ถูกเผยแพร่เข้ามาโดยกิจกรรมทางศาสนาของพุทธศาสนิกชนชาวเกาหลี โดยวัดพงอินซาเป็นวัดใจกลางเมืองหลวงที่ทันสมัยเป็นหนึ่งในวัดของนิกายเซน

พุทธศาสนา นิกายเซน ในเกาหลีนั้นได้มีการปรับบทบาทของศาสนาให้เป็นไปตามโลกยุคไร้พรมแดน ให้พุทธศาสนิกชนเข้าถึงและสัมผัสได้ง่าย จากการปฏิบัติจริงที่เปิดให้ประชาชนทั่วไป ได้เข้ามา

อาศัยอยู่ในวัด หรือที่เรียกตามภาษาอังกฤษว่า Temple Stay หรืออาจเรียกว่าการจำวัด คือการอยู่แบบภิกษุ ภิกษุณี มีการนั่งสมาธิ ทำวัตร ค้างอ้างแรมแบบภิกษุ และให้ความรู้เกี่ยวกับพุทธศาสนา เหตุเพราะสังคมเกาหลีใต้ในปัจจุบันมีความก้าวหน้าทั้งทางด้านเทคโนโลยี ด้านนวัตกรรมและด้านอุตสาหกรรม ผู้คนส่วนมากสนใจแต่เรื่องความอยู่รอดในสังคมที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว การปรับตัวให้เป็นไปตามยุคสมัยจะทำให้ประชาชนเข้าถึงง่ายและคิดว่าศาสนาคือทางที่ช่วยผ่อนคลายความเครียดจากการใช้ชีวิต ในแง่ของความน่าสนใจนั้นคือการเข้าไปปฏิบัติอย่างสงฆ์และการมีส่วนร่วมของตัวแทนศาสนาในการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน ที่ดึงดูดให้บุคคลทั่วไปมองเห็นและรู้จักนิกายเซนมากขึ้น ผู้วิจัยจึงใคร่ศึกษา "พุทธศาสนาในเกาหลี กรณีศึกษา “วัดพงอินซา” วัดนิกายเซน” เพื่อวิเคราะห์ถึงการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยของพุทธศาสนานิกายเซนและกิจกรรมที่นำเสนอแก่ประชาชนให้สามารถเข้าร่วมปฏิบัติภายในวัด ว่าส่งผลอย่างไรต่อการเผยแพร่กิจกรรมทางพุทธศาสนาแก่ประชาชนชาวเกาหลี

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาประวัติ พุทธศาสนา นิกายเซน ในประเทศเกาหลีใต้
2. เพื่อศึกษา วัดพงอินซา (วัดพุทธ นิกายมหายาน) ประเทศเกาหลีใต้
3. เพื่อวิเคราะห์และศึกษาองค์ความรู้ของ ลัทธิมหายาน นิกายเซน

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาเฉพาะประวัติวัดพงอินซา นิกายเซนและกิจกรรม Temple Stay ภายในวัดพงอินซา

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาหนังสือประวัติพุทธศาสนาในประเทศเกาหลีใต้
2. ศึกษาจากสื่อสิ่งพิมพ์ของ วัดพงอินซา ประเทศเกาหลีใต้
3. เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพุทธศาสนา นิกายเซน ของประเทศเกาหลีใต้
4. เรียบเรียงผลการศึกษาในรูปแบบบทความวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงประวัติ หลักคำสอน และการกำเนิดของนิกายเซน ว่ามาจากที่ใด และเข้ามาในเกาหลีได้อย่างไร
2. ทราบถึงหลักปฏิบัติ และพิธีกรรมของพุทธศาสนิกชน นิกายเซนในประเทศเกาหลีใต้
3. มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับพุทธศาสนา นิกายเซน ของประเทศเกาหลีใต้

2. ผลการศึกษา

2.1 พุทธศาสนานิกายเซ็นในเกาหลี

(มัสยา นิรัตติยภุติ 2554:1) พระพุทธศาสนานิกายเซนเป็นพุทธศาสนานิกายหนึ่งที่พัฒนาขึ้นในประเทศจีน ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 7และ8 โดยการผสมผสานแนวคิดของพุทธศาสนาฝ่ายมหายานจากอินเดีย และปรัชญาเต๋าในจีน คำว่า“เซน” (Zen) นี้มีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤตว่า “ธยานะ” (dhyana) และภาษาบาลีว่า “ฌาน” (jhana) ที่แปลว่า “สมาธิ” เมื่อพุทธศาสนาเผยแพร่อุทิศดินแดนจีน ชาวจีนออกเสียงคำนี้ว่า “ฉาน” (Ch’an) ต่อมาจึงพัฒนาเป็นพุทธศาสนานิกายฉาน และประเทศญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลของแนวคิดนิกายฉานนี้เข้ามา แต่ที่เรียกเป็นพุทธศาสนานิกายเซ็นก็เพราะชาวญี่ปุ่นออกเสียงคำว่า “ฉาน” เป็น “เซน” ต่อมาพุทธศาสนานิกายนี้ได้พัฒนาออกไปเป็นหลายสำนัก แต่มีแนวคิดหลักร่วมกัน คือเป็นพุทธศาสนาที่เน้นการปฏิบัติสมาธิ

พุทธศาสนาในเกาหลี

พุทธศาสนาเข้าสู่คาบสมุทรเกาหลีเป็นครั้งแรกราวศตวรรษที่ 4 การเข้ามาของพุทธศาสนาถือว่าเป็นการสร้างวัฒนธรรมส่วนหนึ่งของเกาหลีขึ้นมา ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เพราะการเข้ามาของพุทธศาสนานั้นยังนำวิวัฒนาการใหม่ ๆ ที่ยังไม่มีในคาบสมุทรเกาหลีมาก่อนเข้ามาด้วย เช่น ระบบการเขียนหนังสือแบบจีน ระบบปฏิทินและสถาปัตยกรรมแบบอิกจิน กล่าวได้ว่าพุทธศาสนาในช่วงเวลานั้นมีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อวัฒนธรรมดั้งเดิมของคาบสมุทรเกาหลี

พระศรีปริยัติโมลี ได้เดินทางไปยังคาบสมุทรมณฑลและเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นหนังสือชื่อ “ท่องพระพุทธศาสนาแดนโสม” ได้สรุปเรื่องพุทธศาสนาในคาบสมุทรมณฑลไว้ว่า พุทธศาสนามีมาตั้งแต่สมัย 3 อาณาจักร คือ อาณาจักรโคกูรยอ อาณาจักรแพกเจ อาณาจักรชิลลา ทูตจากจีนได้เดินทางเข้าไปเผยแพร่วรรณคดีในอาณาจักรโคกูรยอ (915) ส่วนอาณาจักรแพกเจ มีพระเถระจากอินเดีย เดินทางมาจากจีนตอนใต้ ส่วนอาณาจักรชิลลานั้น มีพระสงฆ์จากโคกูรยอ เข้าไปเผยแพร่วรรณคดี พุทธศาสนามีการจัดตั้งสถาบันเรียกว่า ฮวารังโด ขึ้น เหมือนว่าศาสนาพุทธนั้นจะเป็นศาสนาประจำของแต่ละอาณาจักร เพราะทั้ง 3 เพราะทั้ง 3 อาณาจักรต่างมีพระเจ้าแผ่นดินที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ในอดีตเกาหลีโบราณกับประเทศอินเดีย และประเทศพุทธอื่น ๆ นั้นมีความสัมพันธ์กันด้วยเพราะต่างนับถือในพุทธศาสนาเช่นเดียวกัน ในช่วงที่ญี่ปุ่นเข้ามารุกรานศาสนาพุทธได้แบ่งออกเป็นหลายนิกาย ญี่ปุ่นได้นำศาสนาชินโตเข้ามา ที่ซึ่งพระสงฆ์สามารถแต่งงานและมีบุตรได้ แต่พระสงฆ์ดั้งเดิมของเกาหลีไม่ทำเช่นนั้น ทำให้เกิดข้อพิพาทและข้อถกเถียงกันในช่วงเวลาดังกล่าว ส่วนบทบาทของภิกษุณีในเกาหลีนั้นเทียบเท่ากับฝ่ายของพระภิกษุสงฆ์ (พระศรีปริยัติโมลี 2545)

ก่อนเป็นเกาหลีได้ในปัจจุบันนี้ เกาหลีประกอบด้วย 3 อาณาจักรคือ โคกูรยอ แพกเจ และชิลลา ซึ่งปกครองคาบสมุทรมณฑลและบางส่วนของแมนจูเรีย ตั้งแต่ศตวรรษที่ ๑ ก่อนคริสตกาลถึงคริสต์ศตวรรษที่ 7 ผู้นำทั้ง 3 อาณาจักร ยกพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ต่อมาอาณาจักรชิลลาสามารถรวมแคว้นทั้งสามให้เป็นหนึ่งเดียวกันได้ในปี พ.ศ.1200 ทำให้ประเทศเป็นปึกแผ่นมั่นคง รัฐบาลให้การอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง มีการจัดพิมพ์พระไตรปิฎก 1,600 หน้า ด้วยตัวพิมพ์ไม้แกะ และจารึกพระคัมภีร์เป็นจำนวน 50,000 กว่าเล่ม ยุคนี้พระพุทธศาสนาจึงเจริญรุ่งเรืองมาก อาณาจักรชิลลาปกครองเกาหลีอยู่ได้ 278 ปี ก็พ่ายแพ้แก่อาณาจักรโคกูรยอในปี พ.ศ. 1478 ราชวงศ์นี้มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์จะนิมนต์พระภิกษุหนึ่งรูปเป็นที่ปรึกษา ยุคนี้มีการสร้างวัดวาอารามจำนวนมาก และมีวัฒนธรรมอย่างหนึ่งเกิดขึ้นคือ ครอบครัวเกาหลีที่มีลูกชาย 4 คน ต้องให้บวชเป็นพระ 1 คน

ในปี พ.ศ. 1935 – 2453 พุทธศาสนาในเกาหลีเข้าถึงยุคเสื่อม เนื่องจากราชวงศ์โชซอนขึ้นมาใช้อำนาจ และเชิดชูลัทธิขงจื้อให้เป็นศาสนาประจำชาติ มีคำสั่งห้ามบวชพระ พระสงฆ์จึงหนีออกไปอยู่อย่างสงบตามชนบทและป่าเขา เกาหลีตกอยู่ภายใต้การปกครองของญี่ปุ่นในปี พ.ศ. 2453 ญี่ปุ่นส่งเสริมให้พระสงฆ์มีครอบครัวได้ และสนับสนุนให้ดำรงชีวิตเหมือนฆราวาส ทั้งนี้เพราะญี่ปุ่นต้องการทำลายวัฒนธรรมของเกาหลีซึ่งถูกหล่อหลอมขึ้นจากคำสอนดั้งเดิมของพระพุทธศาสนา หากสามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของภิกษุสงฆ์ได้ ก็จะทำลายวัฒนธรรมดั้งเดิมได้ด้วย หลังจากการตกอยู่ภายใต้การปกครองของญี่ปุ่น

รัฐบาลญี่ปุ่นได้เข้ามาแทรกแซงทางพุทธศาสนาโดยสนับสนุนการให้ภิกษุสงฆ์มีครอบครัว ภิกษุสงฆ์เกาหลีจำนวนมากจึงเริ่มมีครอบครัวอย่างเงียบๆ เพราะช่วงแรก ยังไม่เป็นที่ยอมรับในวงกว้าง และก่อนหน้านี้เคยมีผู้นำเสนอขอให้พระมีครอบครัวมาก่อนแล้วแต่ไม่ได้รับการอนุมัติ ในปี พ .ศ. 2422 พระชาวเกาหลีชื่อ ฮันยงกัน ได้ยื่นฎีกาต่อ ณะรัฐมนตรีญี่ปุ่นและคณะผู้บริหารฝ่ายสงฆ์ เพื่อเรียกร้องให้ยกเลิกข้อห้ามภิกษุภิกษุณีมีครอบครัว โดยมีเหตุผลดังนี้

- 1) ถ้าไม่อนุญาตให้พระภิกษุมีครอบครัว ก็จะมีพระลาสิกขาเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ แต่ถ้าอนุญาต พระก็จะอยู่ในสมณเพศต่อไปได้ สามารถมีทายาทสืบพุทธศาสนาเพื่อ แข่งขันกับศาสนาอื่นได้ และในปัจจุบันพระที่มีครอบครัวโดยไม่เปิดเผยก็มีอยู่แล้วจึงก่อให้เกิดความละอายโดยไม่จำเป็น
- 2) พระฮันยงกันอ้างว่า หลักคำสอนในศาสนาพุทธถือว่า การถือพรหมจรรย์ หรือไม่ถือพรหมจรรย์ ไม่ได้แตกต่างกันเลย การไม่ถือพรหมจรรย์นั้นจะทำให้พระภิกษุ มีประสบการณ์ชีวิตในทางโลกเพิ่มขึ้น ข้อเสนอที่รัฐบาล ไม่ได้อนุมัติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระแสต่อต้านมีมากกว่า แต่ในที่สุดเดือนตุลาคม พ .ศ. 2469 สภาสงฆ์แห่งเกาหลีภายใต้การควบคุมของญี่ปุ่นมีมติเห็นชอบให้ภิกษุสงฆ์เกาหลีมีครอบครัวได้ ผลการตัดสินใจครั้งสำคัญนี้เป็นจุดเริ่มต้นแห่งความแตกแยกระหว่างพระภิกษุ ที่ถือพรหมจรรย์กับพระภิกษุที่มีครอบครัว อย่างไรก็ตามพระที่มีครอบครัวต้องประสบกับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตอย่างมาก เนื่องจากต้องมียาได้มาเลี้ยงครอบครัว ต้องทำงานแบบฆราวาส จึงไม่มีเวลาศึกษาพระธรรมวินัย ไม่มีเวลาฝึกสมาธิ และเผยแผ่คำสอนพระพุทธศาสนา ที่สำคัญที่สุดอันเป็นความประสงค์ของญี่ปุ่นคือ ไม่มีเวลาปลุกพระคัมภีร์มวดชนต่อต้านญี่ปุ่น จึงทำให้ปกครองง่าย

ต่อมาเมื่อเกาหลีพ้นจากการเป็นอาณานิคมของญี่ปุ่นแล้ว ชาวพุทธ โดยเฉพาะภิกษุสงฆ์ในเกาหลีได้เคลื่อนไหว มีการประชุมใหญ่แล้วลงมติ รัฐบาลยกเลิกข้อบังคับต่างๆ ที่ขัดแย้งกับหลักพระพุทธศาสนา พร้อมทั้งให้คณะสงฆ์ปกครองตนเอง โดยมีสำนักงานอยู่ในนครหลวงและจังหวัดต่างๆ มีการประชุมเพื่อตราธรรมนูญปกครองคณะสงฆ์ขึ้น ในปีพ .ศ.2498 หลังจากสงครามเกาหลี ด้านเกาหลีเหนือ นั้นปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์ ซึ่งไม่สนับสนุนศาสนาใดๆ จึงไม่มีความเคลื่อนไหวทางศาสนามากนัก ผลจากการเคลื่อนไหวให้มีการยกเลิกกฎต่างๆ เช่น การอนุญาตให้พระมีครอบครัว เป็นต้น ทำให้เกิดความขัดแย้งกันอย่างรุนแรงระหว่างพระที่ประพฤติพรหมจรรย์กับพระที่มีครอบครัว ในที่สุดในปี พ .ศ. 2505 คณะสงฆ์เกาหลีจึงแตกออกเป็น 2 นิกาย คือ นิกายโซกเย และนิกายแตโก ซึ่งนิกายโซกเยคือ พระที่ถือพรหมจรรย์ ส่วนนิกายแตโกคือพระที่มีครอบครัว นิกายโซกเยนั้นได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลและศาล

สูงศักดิ์ให้มีสิทธิปกครอง ทุกวัดในประเทศรวมทั้งนิกายแคโทลิกด้วย แต่ถึงกระนั้นก็ไม่สามารถยุ
 ฆัดแย้งให้สงบลงได้

จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับพระพุทธศาสนาในช่วงเวลานั้น โรเบิร์ต อี บัลเวลล์ จูเนียร์ (2545) ชาวอเมริกัน ผู้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนาและได้เดินทางมายังเกาหลีเพื่อบวชเป็นพระในวัดเซน ได้กล่าวไว้ในงานเขียนของตนไว้ว่า ชาวพุทธหมกมุ่นกับการขัดแย้งภายในซึ่งกินเวลากว่า 2 ทศวรรษ จนกระทั่งละเอียดที่จะเผยแพร่ให้พระพุทธศาสนาเป็นที่รู้จักในสังคมเกาหลีในวงกว้าง และผลเสียของการละเอียดที่จะเผยแพร่พระพุทธศาสนาเช่นนี้ เป็นช่วงเวลาเดียวกับที่มิชชันนารีเข้ามาเผยแพร่ศาสนาคริสต์เป็นจำนวนมาก เหตุผลที่ศาสนาคริสต์ประสบความสำเร็จในการเข้าถึงชาวเกาหลีนั้นคือ ชาวเกาหลีส่วนใหญ่คิดว่าศาสนาคริสต์ไปด้วยกันกับประเทศที่กำลังจะพัฒนาไปสู่ยุคสมัยใหม่ มีความเป็นประชาธิปไตย และมองว่าพระพุทธศาสนา นั้นล้าหลัง เป็นสาเหตุให้ประเทศเกาหลีในอดีตนั้นมีความลำบากทุกข์ยาก ดังที่ผ่านมา (พระครูวิมลศิลป์กิจ 2553)

พุทธศาสนานิกายเซนในเกาหลี

เซนซึ่งในเกาหลีเรียกว่า ซอน นั้น เข้าสู่ประเทศเกาหลีประมาณปลายศตวรรษที่ 7 ขณะนั้นพระพุทธศาสนาในเกาหลีมีอยู่แล้วและมีได้มีทำที่กีดกัน เป็นช่วงเวลาเดียวกันที่ ฌาน เข้าสู่จีนแผ่นดินใหญ่นิกายซอนในสมัยปัจจุบันมีที่มาจากพระสงฆ์สามเณรชื่อ ชินุล (1158 - 1210) ท่านชินุลมีชื่อเสียงในฐานะที่เป็นผู้แรกในเกาหลีที่ส่งเสริมการปฏิบัติซอนในรูปแบบใหม่ จนถึงศตวรรษที่ 13 ซอนสามารถครอบงำหลักคำสอนและข้อปฏิบัติในพระพุทธศาสนาเกาหลี ทำให้หลักคำสอนสาขาอื่น ๆ ถูกบดบังไปหมด จนถึง ศตวรรษ 15 ซึ่งการครอบงำนี้สามารถยืนยันได้จากการยอมรับเอาหลักการรู้แจ้งจากสำนักคู่แข่งอื่นในเกาหลีรวมทั้งการรวมเอาสาขาอื่น ๆ มารวมไว้จนก่อเกิดเป็นศาสนาประจำชาติที่รู้จักกันในชื่อ “พระพุทธศาสนาสำนักโซกเย” ปัจจุบันพระพุทธศาสนาในเกาหลีเป็นนิกายเซนผสมกับความเชื่อในพระอมิตาพุทธเจ้าและพระเมตไตรยโพธิสัตว์ พระสงฆ์มีความคิดก้าวหน้าทันเหตุการณ์ ดันตัวที่จะปรับปรุงตนให้ทันโลกอยู่เสมอ การพัฒนาพระสงฆ์เน้นไปที่การศึกษาซึ่งสอดคล้องกับทิศทางของรัฐบาล

การศึกษาเกี่ยวกับพุทธศาสนานิกายเซ็น

ในส่วนของนิกายเซนในงานวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบการบรรลุธรรมของ พระพุทธศาสนาเถรวาทกับชาโตริของพุทธศาสนมหายานนิกายเซน ของ พระมหาธีรรัตน์ อุทัยปุตโต ได้ กล่าวไว้ว่า การ

บรรลุนิยามในพระพุทธานุศาสนานิกายเซนนั้น พบว่าจะเป็นไปได้ในลักษณะบรรลุนิยามแบบฉับพลันที่เรียกว่า ซาโตริ ผู้ปฏิบัติอยู่ในสำนัก กออาจารย์ฝึกปฏิบัติตามแบบเซน ในขณะที่ปฏิบัติ ปัญญาของผู้นั้นจะถูกสั่งสมไปเรื่อยๆเหมือนการเป่าลูกโป่ง จนในที่สุดถึงขีดสุดของการสั่งสมปัญญา ปัญญาที่มีพลังมากจะสามารถทำลายอวิชชาลงได้ จนเกิดการรู้แจ้งขึ้นในขณะนั้นซึ่งเรียกว่าการบรรลุนิยาม ระหว่างนิกายทั้งสองนั้นถึงแม้จะเกิดขึ้นมาเป็นต่างนิกาย แต่ดูเหมือนนิกายทั้งสองจะมีหลายอย่างที่เหมือนกัน คือ มีคัมภีร์หลักอันบรรลุนิยามอันเป็นหัวใจหลักของนิกายของตน เถรวาทมีพระไตรปิฎก เช่นมีสังกาสวรรค มีหลักธรรมและวิธีการในการนำผู้ปฏิบัติให้บรรลุธรรมที่ชัดเจน เถรวาทมีโพธิปักขิยธรรม ส่วนนิกายเซนมีหลักปฏิบัติ เช่น ทั้งสองนิกายเป็นไปในลักษณะเคารพในคำสอนของอาจารย์ มีอาจารย์เป็นผู้คอยดูแลให้คำแนะนำในการปฏิบัติ ในด้านหลักการปฏิบัติ นิกายเซนค่อนข้างจะคล้ายกันกับเถรวาท ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติธรรมเพื่อบรรลุธรรมในชาติปัจจุบัน ซึ่งถือว่าแตก ต่างจากพุทธศาสนานิกายอื่นโดยทั่วไปที่เน้นโพธิสัตว์บารมีธรรมเป็นหลัก ด้านการบรรลุธรรม นิกายเซนจะไปในลักษณะบรรลุนิยามแบบฉับพลันซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของการบรรลุธรรมแบบเซนที่เรียกว่า ซาโตริ แต่เถรวาทเป็นการบรรลุแบบเป็นไปตามลำดับ และมีชื่อเรียกตามลำดับขั้น เช่นการบรรลุ โสคาบัน จนถึงบรรลุพระอรหันต์ ทั้งนี้ถึงจะเห็นเป็นความแตกต่างกัน แต่ยังมีข้อที่เหมือนกันอยู่ซึ่งพระมหาธีรรัตน์ กล่าวว่า การบรรลุธรรมของทั้งสองนิกายเป็นผลมาจากการสั่งสมภูมิปัญญาจนกระทั่งมากพอที่จะกำจัดอวิชชาได้จนบรรลุธรรมในที่สุด ในส่วนภาวะทางปัญญาและภาวะทางจิตของผู้บรรลุธรรมของทั้งสองนิกาย ซึ่งกล่าวว่าไม่ต่างกัน เพราะจิตของผู้หมกมุ่นเป็นจิตที่บริสุทธิ์ถึงพร้อมด้วยปัญญา และความกรุณาเห็นใจผู้อื่น เป็นไปพร้อมเพื่อทำประโยชน์แก่สังคมโดยส่วนรวม (พระมหาธีรรัตน์ อุทยปุตุโต 2558)

ได้ให้ข้อมูลว่า เซน เน้นสอนให้เข้าถึงสภาวะธรรมของจิตความเป็นพุทธะ โดยแท้จริง อาจอาศัยวิธีจากภายนอกเข้ามาเป็นสิ่งพิจารณาด้วยปัญญา มุ่งเน้นในเรื่องความเป็นอริยบุคคล โดยไม่อาศัยรูปแบบและพิธีกรรมใด ๆ ทั้งสิ้น นอกจากนี้เช่นไม่เน้นเรื่องราวในพระคัมภีร์ มีเพียงหัวข้อธรรมที่สำคัญ สิ่งที่มีมองเห็นได้ชัดเจนมากที่สุดในการสอนของเซนคือ มุ่งเน้นให้อยู่กับความจริงทั้งปวงของชีวิต ความจริงทั้งทางด้านการปฏิบัติธรรม ความจริงของบุคคลที่เป็นอยู่ โดยไม่ให้มีสิ่งอื่นใดเข้ามาแอบแฝงในความเป็นเซนเลยแม้แต่น้อยนิด มุ่งเน้นสอนเรื่องอันว่าด้วยความบริสุทธิ์แห่งจิต ซึ่งมีอยู่ ในทุกคนอยู่แล้ว เพียงแต่ไม่มีโอกาสที่จะพบเท่านั้นเอง อันเนื่องจากความบริสุทธิ์แห่งจิตใจยังมีไม่เพียงพอ หากจะให้เห็นอย่างพอดีก็คือ ต้องมีสติปัญญาควบคู่กันเท่านั้น คุณนพ ท่านพระจันทร์ยังได้กล่าวไว้ว่า สิ่งที่ศรัทธามากก็คือ เรื่องของพิธีกรรมบางพิธีที่ไม่มีความจำเป็นต่อพุทธะนั้น เซนก็จะทำการตัดออก หรือเลิกถอน ลิกขาบท จึงสรุปได้อย่างชัดเจนว่า

เช่นมุ่งสอนความจริงอันเกี่ยวเนื่องกับพุทธสภาวะ มิได้สอนเรื่องอื่น ๆ เลย แต่แนวทางของการปฏิบัติอย่าง
เช่นนี้ก็เพียงอาศัยแต่เรื่องของธรรมชาติเท่านั้นในการปฏิบัติ เช่นเป็นการสอนที่ เน้นลงไปทีละจุด โดยเฉพาะ
ด้วยคำพูดเพียงไม่กี่ประโยคเท่านั้นสามารถสะกดความคิดของคนให้หยุดได้อย่างมีจิตสำนึกแล้วย้อน
มองเห็นตัวเอง โดยแท้จริง มนุษย์โดยมากเป็นผู้ชอบนึกคิดอยู่ตลอดเวลาเสมอเป็นปกติ แต่เมื่อไหร่ที่หยุดคิด
ได้ แล้วเอาความนึกคิดมาพิจารณาแล้วนั้น ธรรมก็จะบังเกิดขึ้น (นพ ท้าพระจันทร์ 2543)

ในหนังสือ พุทธศาสนานิกายเซน นั้น เซนเป็นแนวคิดและหลักปฏิบัติที่รู้จักกันแพร่หลายในเรื่อง
การนำเสนอวิถีชีวิตที่ค่อนข้างท้าทายความรู้สึกนึกคิดของคนทั่วไปที่คุ้นเคยกับกรอบความคิดที่เป็นรากฐาน
ของโลกในสมัยปัจจุบัน กรอบที่ว่า คือ ภาษาและตรรกะวิทยาซึ่งหล่อหลอมให้มีความคิดอยู่ภายในกฎเกณฑ์
ที่ตายตัว สิ่งที่เซนนำมาท้าทายคือ รูปแบบของการชีวิตที่เป็นอิสระ อยู่พ้นกรอบจำกัดของกฎเกณฑ์ ผู้เริ่ม
ศึกษาวรรณกรรมเซนมักรู้สึกประหลาดใจกับวิถีชีวิตที่ไม่ดำเนินไปตามกฎเกณฑ์ของนักบวชในนิกายเซน
ตามปกติเมื่อนึกถึงนักบวชในพุทธศาสนามักนึกถึงผู้ปฏิบัติตัวอย่างเคร่งครัดภายใต้กฎเกณฑ์แห่งพระธรรม
วินัย เหมือนที่เซนนั้นจะเป็นเพียงนิกายเดียวในพุทธศาสนาที่เสนอรูปแบบการใช้ชีวิตของพระสงฆ์ที่ต่าง
ไปจากวิถีชีวิตแบบจารีต (ของพุทธ) ที่เคร่งครัดตายตัว ความยึดติดในกฎเกณฑ์นั้น เซนมองว่าเป็นอุปสรรค
ต่อการบรรลุความเป็นอิสระปลอดโปร่ง ดังนั้นสิ่งที่เซนชี้บอกจึงได้แก่การกระทำทุกอย่างที่นำไปสู่การ
ทำลายอุปสรรคที่ว่านั้น สมถะ พรมทา ได้กล่าวอีกว่า วิถีปฏิบัติของเซนดังข้างต้นนั้น ได้รับการ
วิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางจากชาวพุทธสายอื่น ๆ ที่เห็นร่วมกันว่า ความเป็นชาวพุทธ หมายถึงต้อง
ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของคำสอนบางอย่าง การตีความวิถีปฏิบัติแบบไม่ยึดติดกับกฎเกณฑ์ของเซนนี้
จำเป็นต้องกระทำด้วยความรอบคอบ วิถีปฏิบัติของเซนอีกเรื่องหนึ่งที่จะดูโดดเด่นเป็นที่รู้จักทั่วไป คือ การ
มองว่าชีวิตมนุษย์มีความหมายเท่าเทียมกับสิ่งอื่น ๆ มนุษย์ไม่ใช่ศูนย์กลางของจักรวาล หรือเป็นเจ้าของผืน
แผ่นดินแต่เพียงผู้เดียว ทักษะที่นำไปสู่วิถีชีวิตที่เอื้อเพื่อธรรมชาติและไม่เอาตัวเองเป็นมาตรการตัดสินว่า
โลกควรจะเป็นเช่นนั้นเช่นนี้ ศาสนิกของนิกายเซนได้ชื่อว่าเป็นชาวพุทธ ะที่เอื้อเพื่อธรรมชาติมากที่สุด และ
ความเอื้อเพื่อต่อธรรมชาตินั้นมักเป็นรากฐานทางจิตวิญญาณที่ทำให้ศาสนิกของนิกายเซนผลิตงานศิลปะที่
สะท้อนความรักและอาทรธรรมชาติได้งดงามกินใจอย่างไม่เคยปรากฏในงานของพุทธศาสนิกชนสายอื่น
(สมถะ พรมทา 2546)

ในหนังสือ ปรัชญาแห่งนิกายเซน เขียนไว้ว่า โภธิสัตว์ธรรมปรัชญาเซนก็คือธรรมะของโพธิสัตว์
โดยนัยเดียวกัน ข้อธรรมะแห่งโพธิสัตว์ก็คือปรัชญาเซน เหนือสิ่งอื่นใดอุดมคติโพธิสัตว์ที่มีอยู่ในเซนล้วน
มุ่งที่จะช่วยสรรพสัตว์ให้รอดพ้นจากห้วงทุกข์จนถึงชีวิตสุดท้าย เซนมุ่งเน้นที่จะนำเราทุกคนมา อยู่กับชีวิต

จริง นิกายเซนถือเป็นย่อยของลัทธิมหายาน เมื่อพุทธศาสนาเผยแผ่เข้าไปสู่ประเทศจีน ด้วยจิตใจอันลึกซึ้งสูงส่งของคนจีน ได้ประยุกต์พุทธศาสนาให้สอดคล้องกับเงื่อนไขทางจิตใจและสภาพแวดล้อมของจีนเอง พุทธศาสนาจึงกลายเป็นเรื่องง่าย ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ แบบแผนพิธีกรรมอันเคร่งครัดได้ถูกปรับเปลี่ยน นิกายเซนเห็นถึงความสำคัญของการเข้าถึงประสบการณ์โดยตรง มากกว่าที่จะมาศึกษาปรัชญาหรืออ่านพระสูตร เพราะปรัชญาก็คือเหตุผลและการนิกคิด พระสูตรก็คือบันทึกถึงเรื่องสัจภาวะของคนโบราณ ไม่ใช่ตัวสัจธรรมที่แท้จริง พุทธศาสนาเดิมซึ่งอยู่บนแท่นบูชา แลดูศักดิ์สิทธิ์สูงส่งและยากที่จะเข้าถึง ยากที่ชาวบ้านและคนโง่จะเข้าใจ พุทธศาสนานั้นได้ถูกนำลงมาจกแท่นบูชาลงมาวางไว้ตามท้องถนน วางไว้ในท้องไร่ท้องนา ในป่า ในเขา ทุก ๆ คนที่กระหายหิวต่อสัจจะ ย่อมจะไปดื่มกินได้เหมือนดังการดื่มน้ำ เปรียบได้กับ การลดแบบแผนขั้นตอนที่เข้าใจยากของพุทธศาสนาลงเพื่อให้เข้าถึงแก่นบุคคลธรรมดาทั่วไปนั่นเอง (พจนานันท์ 2521)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงใคร่ศึกษาเกี่ยวกับหลักของนิกายเซนว่ามีความเป็นมาอย่างไร แตกต่างมากน้อยเพียงใดกับพุทธศาสนาแบบดั้งเดิม โดยนำวัดพงษ์อินชา ในประเทศเกาหลีใต้มาเป็นกรณีศึกษา ในแง่ของการปฏิบัติตามคำสอนและพิธีกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการปฏิตนของภิกษุสงฆ์และภิกษุณีในการทำหน้าที่เผยแผ่ นิกายเซนในเกาหลีใต้ ท่ามกลางศาสนาคริสต์ที่มีผู้นับถือมากที่สุดในประเทศเกาหลีใต้ และเพื่อให้เห็นความต่างของนิกายเซน ได้เข้าใจถึงวิถีทางความคิด และความเชื่อของพุทธศาสนิกชนในเกาหลีใต้ที่นับถือนิกายเซน

2.2 วัดพงอินชา

วัดพงอินชา เป็นวัดในนิกายเซนที่เก่าแก่แห่งหนึ่งของประเทศเกาหลี เดิมชื่อวัดเคียงซองซา (Gyeonseongsa) ตั้งอยู่บริเวณเชิงเขาซูโด ในย่านซัมซองเขตเศรษฐกิจที่สำคัญทางทิศใต้ของกรุงโซลในปัจจุบัน นับเป็นหนึ่งในวัดทางพุทธศาสนาแบบดั้งเดิมที่ยังคงเหลืออยู่ด้วยอายุกว่า 1,200 ปี มีประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ วัดพงอินชายังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในหมู่นักท่องเที่ยว มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมของชาวพุทธเกาหลี ที่นำเสนอในภาษาต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว

ประวัติความเป็นมาของวัด

วัดพงอินชา เดิมมีชื่อว่าวัดเคียงซองซา (Gyeonseongsa) สร้างขึ้นในปีที่ 10 ของรัชสมัยกษัตริย์วังซอง (Weongseong) แห่งราชวงศ์ซิลลา (ค.ศ.794) ในปี ค.ศ. 1498 สมเด็จพระราชินีจงฮยอน ได้ทำการบูรณะและเปลี่ยนชื่อวัดใหม่เป็น “วัดพงอินชา (Bongeunsa Temple)” และต่อมา ในปี ค.ศ. 1548 สมเด็จพระราชินีมุนจง กำหนดให้เป็นวัดหลักของนิกายซอน (เซน) และมอบหมายให้ Bowoo เป็นเจ้าอาวาสวัด ผู้ซึ่งมีบทบาทสำคัญช่วยสนับสนุนสมเด็จพระราชินีมุนจง ในการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาจากการกดขี่ของราชวงศ์โชซอน (Chosun) ภายในวัดประดิษฐานพระพุทธรูปแกะสลักด้วยหินอ่อนสูง 23 เมตร ถือเป็นพระพุทธรูปองค์ใหญ่ที่สุดในเกาหลี ณ บริเวณลานด้านหน้าขององค์พระที่ใช้จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและพิธีกรรมที่สำคัญ มักเต็มไปด้วยผู้ที่มาสักการะเพื่ออธิษฐานขอพร และในวันก่อนวันขึ้นปีใหม่ที่นี่จะประดับประดาไปด้วยโคมไฟหลากสีสัน สวยงาม และมีพิธีกรรมทางพุทธศาสนา เพื่อความเป็นสิริมงคลในปีใหม่ที่จะมาถึง นอกจากนี้ในหอพระสูตรมีท่อนไม้ 13 แผ่น ที่สลักพุทธคัมภีร์ไว้ถึง 3,479 บท โดย คิมจองฮี (Kim Jeong-Hee) ช่างประติมากรรมที่มีชื่อเสียง และในวันที่ 9 เดือน 9 ตามปฏิทินทางจันทรคติของทุกปี จะจัดพิธีทางพุทธศาสนาที่เรียกว่า “Jeongdaebulsal” โดยพระสงฆ์เดินขบวนและนำพระคัมภีร์ไว้บนศีรษะพร้อมกับการสวดมนต์

แผนผังของวัดพงอินซา

(ที่มา: http://www.beetlemap.co.kr/xe/?mid=photopolio&category=183&document_srl=1017&listStyle=viewer)

1. “บงอินซอจอม (봉은서점)” ร้านค้าขายของที่ระลึก
2. “ซันจงดาวอน (산중다원)” ร้านขายเครื่องดื่มและของว่าง ร้านค้าสหกรณ์
3. “แซงฮยอบ(생협)” ร้านค้าสหกรณ์
4. “ประตูจินยอ(진여문)” จินยอ(진여) แปลว่า ความเป็นจริง สิ่งที่มีอยู่อย่างแท้จริง ที่ประตูจินยอจะมีรูปปั้นที่เรียกว่า “ซาชอนวัง (사천왕)” อยู่ 4 ตัว
5. “เวกุกอินอันแนโซ (외국인안내소)” ฝ่ายประชาสัมพันธ์ชาวต่างชาติ
6. “부도 (พูโด)” ลานเจดีย์ของพระที่มีชื่อเสียงในอดีตของวัดพงอินซา เมื่อเห็นชั้นบันได จะพบกับห้องประชุมหลักที่เต็มไปด้วยคอมพิวเตอร์หลากสีตามแต่ละเทศกาลและเจดีย์ 3 องค์
7. “แฮชุกวังอึมซัง (해수관음상)” รูปปั้นเจ้าแม่กวนอิมแบบดั้งเดิมของเกาหลี (พระโพธิสัตว์แห่งความเมตตา)

8. จรุง (중루) หรือหอรระฆัง มีระฆังขนาดใหญ่ เรียกว่า บอมจง (범종), กลองบอบโก (범고), กลองอุนพัน (운판) และกระดิ่งมกกอ (목어) เครื่องดนตรี 4 ชนิดนี้ ไว้ใช้ตีตอนย่ำรุ่งและยามเย็น เพื่อเป็นการรักษาทุกสรรพสิ่งในจักรวาล
9. “บอบวังรุ (법왕루)” เป็น ศาลาธรรมะกษัตริย์ขนาดใหญ่ เป็นห้องโถงหลัง ไว้จัดกิจกรรมต่างๆ
10. “ฮยูกเยโซ/ซันแซกโรอึบกู (휴게소/산책로입구)” ที่สำหรับพักผ่อนและเป็นทางเข้าสำหรับเดินเล่นในสวน
11. “ซอนพุลดัง (선불당)” (ทรัพย์สิ้นทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ของกรุงโซลลำดับที่ 64) ซึ่งมีความหมายว่าเป็นสถานที่เพื่อคัดสรรพระพุทธเจ้า สถานที่นี้เคยเป็นศูนย์กลางการสอบระดับชาติของพระสงฆ์ในสมัยโชซอน ทางฝั่งขวาของห้องโถงหลักเป็นประวัติของ “ซอนพุลดัง(선불당)” ก่อนหน้านี้เป็นสถานที่ไว้ให้พระสอบในอดีต ในปัจจุบันจะเป็นที่ของ กวันอึมจอน (관음전) กับ กวันอึมโบซัล (관음보살) แปลว่า ความเห็นใจของพระโพธิสัตว์ รูปปั้นที่อยู่ในห้องโถงหลักก็มักจะคลาคล่ำไปด้วยผู้ที่มาอธิษฐาน ด้านหลังสถาป จะมี แทองจอน (대웅전)
12. “แทองจอน (대웅전)” เป็นห้องโถงพระพุทธหลักหรือพระประธาน มีชอกกาโมนีบุล (석가모니불) หรือ พระศรีศากยมุนีอยู่กลางห้องโถง ขนาบข้างด้วยยักษ์ชาบุล (약사불) หรือ พระไภษัชย และอามีทาบุล (아미타불) หรือพระพุทธเจ้าอมิตาภะ
13. “จีจังจอน (지장전)” เป็นที่ตั้งของ พระกษัตริศรรกโพธิสัตว์ ผู้ซึ่ง สถิตอยู่ใต้พื้นโลกและคอยดูแลวิญญาณที่ล่วงลับ สถานที่นี้ได้สร้างไว้เพื่ออุทิศให้แก่พระองค์โดยเฉพาะ กำแพงภายนอกจนกระทั่งห้องโถงสวนี้ถูกตกแต่งไปด้วยภาพจิตรกรรมฝาผนัง กษัตริย์ทั้ง 10 พระองค์ของโลกคนตาย เช่น จีจัง โบซัล (지장보살) หรือ ชีวิตหลังความตายของพระโพธิสัตว์
14. “ยองซานจอน (영산전)” ห้องโถงเขาคิชฌกูฏ “ยองซาน (영산)” เป็นภาษาเกาหลีหมายถึง ตัวแทนของเขาคิชฌกูฏในอินเดีย ซึ่งเป็นสถานที่ที่พระพุทธเจ้าศากยมุนีใช้เทศนาสาวกและผู้ติดตาม ตรงกลางคือ

พุทก๊กโบจอน (북극보전) ที่ถูกอุทิศให้ ซิลซอง (칠성) แปลว่า 7ดวงดาว ห้องโถงที่เหลือ คือ ยงกัก (용각) เป็นภาพจิตรกรรมฝาผนังของม้าที่อุทิศให้เจ้าอาวาส

15. “พุทก๊กโบจอน (북극보전)” ห้องโถงแห่งขั้วโลกเหนือ ห้องโถงแห่งกลุ่มดาวกระบวยใหญ่ ดวงดาวทั้ง 7 ในกลุ่มดาวกระบวยใหญ่ในอดีตได้รับการยกย่องว่าเป็นเทพเจ้าแห่งความอุดมสมบูรณ์, ความมีอายุยืน, ความมั่งคั่งและการเก็บเกี่ยวที่ดี พุทธศาสนาในเกาหลีรับประเพณีนี้มาและอุทิศที่บูชาให้แก่ดวงดาวทั้ง 7 ประเพณีนี้เรียกว่า ซิลซองกัก (칠성각) คือการบูชาดวงดาวทั้ง 7 อย่างไรก็ตาม ห้องโถงนี้ก็มีชื่อที่เป็นเอกลักษณ์มาก
16. “มีริงจอน (미륵전)” ห้องโถง อยู่ ณ บริเวณลานด้านหน้าขององค์พระที่ใช้จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและพิธีกรรมที่สำคัญ
17. “มีริงแดบูล (미륵대불)” พระพุทธรูปแกะสลักอันใหญ่ที่อุทิศให้กับมีริงบูล (미륵불) พระพุทธเจ้าแห่งอนาคต สร้างด้วยหินอ่อนสูง 23 เมตร ถือเป็นพระพุทธรูปองค์ใหญ่ที่สุดในเกาหลี รูปปั้นจะตั้ง อยู่หน้า ห้องโถงมีริงจอน (미륵전)
18. “พันจอน (판전)” หอพระสูตร มีท่อนไม้ 13 แผ่น ที่สลักพุทธคัมภีร์ไว้ถึง 3,479 บท โดยคิมจองฮี (김정희)
19. “กงยั้งกัน (공양간)” ห้องถวายสิ่งของสำหรับทางวัด

กิจกรรมแบบพระพุทธศาสนา นิกายเซน ภายในวัดพงอินชา

กิจกรรมวิถีชีวิตแบบวัด (สำหรับคนเกาหลีและชาวต่างชาติ)

- ระยะเวลา : 2 ชั่วโมง
  - จำนวนผู้เข้าร่วม : มากกว่า 5 คนขึ้นไปต่อหนึ่งกลุ่ม (ถ้ามีผู้เข้าร่วม 3 กลุ่ม หรือมากกว่านั้น ทางวัดจะแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ และสลับเปลี่ยนกันในการทำกิจกรรม)
  - ราคา : 20,000 วอน ต่อคน
- กำหนดการกิจกรรม : ทัวร์รอบวัด พิธีการชงชาและ การนั่งสมาธิ

กิจกรรมวิถีชีวิตแบบวัดในวันพฤหัสบดี (สำหรับชาวต่างชาติ)

- ระยะเวลา : 14.00 – 06.30 ทุก ๆ วันพฤหัสบดี
- ราคา : 20,000 วอน ต่อคน
- กำหนดการกิจกรรม : 14.00 ทัวร์รอบวัด
15.00 พิธีการชงชา
15.30 ทำโคมไฟดอกบัว
16.00 นั่งสมาธิแบบเซน กับภิกษุ

กิจกรรมทางเลือก (มากกว่า 3 ชั่วโมง)

- ระยะเวลา : ประมาณ 3 ชั่วโมง โดยตกลงเวลาที่แน่นอนกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม
- จำนวนผู้เข้าร่วม : กลุ่มละ 10-30 คน(ถ้ามีผู้เข้าร่วม 3 กลุ่ม หรือมากกว่านั้น ทางวัดจะแบ่งเป็น 2กลุ่มใหญ่ ๆ และสลับเปลี่ยนกันร่วมกิจกรรม)
- ราคา : 30,000 วอน ต่อคน
- กิจกรรมทั่วไปกับกิจกรรมเสริม : ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถเลือกกิจกรรมที่ต้องการเข้าร่วมได้ ดังนี้
คัดลอกพระสูตรพระพุทธศาสนา พิมพ์พระสูตรพระพุทธศาสนา 108 การยอมแพ้และ การทำลูกประคำ

เงื่อนไขของทั้ง 3 กิจกรรม : ต้องสวมถุงเท้าและไม่สวมเสื้อแขนสั้น หรือกางเกงขาสั้น เมื่อมาเยี่ยมที่วัด ในช่วงระหว่างฤดูร้อน

กิจกรรมเรียนรู้ประสบการณ์ประเพณีและวัฒนธรรมของชาวพุทธเกาหลี การจำวัด วัดพงอินซาเป็นมากกว่าแค่วัด กล่าวคือ วัดแห่งนี้ยังจัดเตรียมที่สำหรับผ่อนคลาจากเมืองที่แสนวุ่นวายและให้โอกาสที่จะทบทวนตนเองแก่พวกเขา กิจกรรมการจำวัดให้โอกาสในการมีประสบการณ์การใช้ชีวิตประจำวันในวัดที่ซึ่งรวมวัฒนธรรม ประเพณีของชาวพุทธเกาหลีและวิธีการปฏิบัติสิ่ง ต่าง ๆ เหล่านั้น ผู้เยี่ยมชมสามารถสัมผัสประสบการณ์การปฏิบัติแบบชาวพุทธง่าย ๆ เช่น การทำวัตรเช้า การฝึกสมาธิแบบเซน พิธีชงชา การรับประทานอาหารในชมแบบโบราณ วัดพงอินซานำเสนอ 2 กิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวหรือคนธรรมดาทั่วไปสามารถเข้าร่วมได้คือ กิจกรรมพักผ่อนและกิจกรรมระยะสั้น (2-5 ชั่วโมง) รวมถึงทุก ๆ วันพฤหัสบดี เวลา บ่าย 2 ถึง 4 โมงเย็น กิจกรรมการใช้ชีวิตในวัดเปิดให้แก่ชาวต่างชาติ กิจกรรมนี้รวมการทัวร์วัด การทำโคมดอกบัว พิธีชงชาและโอกาสในการพูดคุยกับภิกษุสงฆ์ ทุก ๆ กิจกรรมดำเนินการโดยใช้ภาษาอังกฤษสำหรับชาวต่างชาติ

กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมสำหรับบุคคลที่ต้องการสัมผัสวัฒนธรรมทั้งแบบเกาหลี และ พระพุทธศาสนา เรียกว่า Templelife เป็นรูปแบบกิจกรรมระยะสั้นใช้เวลา 2-4 ชั่วโมง

(ที่มา: http://www.bongeunsa.org:91/eng/templelife/life_intro.asp)

กิจกรรมการอยู่วัด (Templestay)

ระยะเวลา : 2 วัน 1 คืน กิจกรรมนี้เริ่มตั้งแต่เวลา 14.00 นาฬิกา ของวันแรก จนถึงเวลา 9.30 นาฬิกาของวันที่สอง โดยจัดทุกสัปดาห์ที่ 4 ของเดือน

จำนวนผู้เข้าร่วม : กลุ่มละ 10-30 คน

ราคา : 70,000วอน ต่อคน

กำหนดการพื้นฐาน : ทวีร์รอบวัด พิธีชงชา การสวดมนต์ ทำลูกประคำ การทำสมาธิ สนทนาธรรมกับพระสงฆ์ การยอมแพ้

เงื่อนไขของกิจกรรม : ต้องสวมถุงเท้าและไม่สวมเสื้อแขนสั้น หรือกางเกงขาสั้น เมื่อมาเยี่ยมที่วัดในช่วงระหว่างฤดูร้อน

Templestay หรือกิจกรรมการอยู่วัด กิจกรรมที่ผู้เข้าร่วมจะได้สัมผัสประสบการณ์การใช้ชีวิตแบบภิกษุสงฆ์ ณ วัดเก่าแก่ในเมืองหลวง โดยการค้างคืนภายในวัดและร่วมปฏิบัติกิจกรรมกับพระสงฆ์ ผู้เข้าร่วมจะรู้สึกถึงบรรยากาศแห่งความสงบ เสียงลมพัด เสียงระฆัง ในอากาศที่สดชื่น และกลิ่นหอมของชา และจะทำให้จิตใจและร่างกายสงบ ผ่อนคลาย

(ที่มา: http://www.bongeunsa.org:91/eng/templestay/stay_intro.asp#)

1.วิเคราะห์กิจกรรมปฏิบัติภายในวัดพงอินชา

กรอบทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์ กิจกรรมภายในวัดพงอินชานั้น ได้เลือกใช้ ทฤษฎีการเรียนรู้ และ แนวคิดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เพราะกิจกรรมภายในวัดพงอินชา เป็นกิจกรรมที่เป็นการกระทำ ผู้เข้าร่วม กิจกรรมได้ลงปฏิบัติในสถานที่จริง จากผู้สอนที่มีประสบการณ์จริง และกิจกรรมภายในวัดถือเป็นการ เรียนรู้อย่างหนึ่งในเรื่องที่อาจไม่เคยรู้ อาจก่อให้เกิดความชอบจากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของวัดพงอินชา ที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิถีการปฏิบัติแบบเซน

สิริอร วิชชาวุธ (2554:2) ได้ให้ข้อมูลในหนังสือ จิตวิทยาการเรียนรู้ ไว้ว่าการเรียนรู้มีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ

- 1) มนุษย์ต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจาก “ไม่รู้” เป็น “รู้” “ทำไม่ได้” เป็น “ทำได้” “ไม่เคยทำ” เป็น “ทำ”
- 2) การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมนั้นต้องเป็นไปอย่างถาวร (Permanent not Temporary) และ
- 3) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น เกิดจากประสบการณ์การฝึกฝนและการฝึกหัด ไม่ใช่จากเหตุอื่น ๆ

จากข้อมูลของ สิริอร วิชชาวุธ วิเคราะห์กิจกรรมภายในวัดพงอินชา โดยแบ่งเป็นแต่ละหัวข้อ กิจกรรมได้ดังนี้

ข้อ 1 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากรู้ กลายเป็นรู้ ทำไม่ได้ เป็นทำได้ และไม่เคยทำ เป็นทำ อย่าง การร่ายลูกประคำ หรือพิธีชงชา และการนั่งสมาธิแบบเซน ซึ่งผู้เข้าร่วมทำกิจกรรมอาจจะเคยปฏิบัติสมาธิมาก่อนแล้วแต่มีไชแบบเซนก็ได้มาเรียนรู้การปฏิบัติแบบซึ่งไม่ใช่เรื่องปกติที่คนทั่วไปจะได้ทำ แต่สามารถทำกิจกรรมนี้ได้หากเข้าร่วมที่วัดพงอินชา ต่อมาคือข้อ 2 การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมที่เป็นไปอย่างถาวร ในแง่ของการเรียนรู้ สิ่งที่จะเรียกว่าพฤติกรรมได้นั้นต้องเป็นสิ่งที่ทำไปตลอด และสิ่งที่เราเรียนรู้ คือสิ่งที่เรา “ได้รู้”ไปแล้วเราจะจดจำได้ เพราะกิจกรรมภายในวัดพงอินชานั้น เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการฝึกหัด ได้ปฏิบัติจริง จึงสอดคล้องกับข้อ 3 ที่บอกว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นจะเกิดจากการที่ได้มีประสบการณ์การฝึกฝนและ

ฝึกหัด กล่าวคือเมื่อเกิดการฝึกฝนและฝึกหัด ก็จะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างถาวร เพราะถือว่าการฝึกฝน และ ฝึกหัด เป็นตัวแปรที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั่นเอง

ทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญานิยม

ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญานิยม (Constructivism) ของพือาเจต์ และ วิกัตสกี ซึ่งได้แบ่งเป็นอีก 2 ทฤษฎี คือ

1. Cognitive Constructivism หมายถึงทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญานิยม ที่มีรากฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการของพือาเจต์ ทฤษฎีนี้ถือว่าผู้เรียนเป็นผู้กระทำ (active) และเป็นผู้สร้างความรู้ขึ้นในใจเอง ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีบทบาทในการก่อให้เกิดความไม่สมดุลทางพุทธิปัญญาขึ้น เป็นเหตุให้ผู้เรียน ปรึบความเข้าใจเดิมที่มีอยู่ให้เข้ากับข้อมูลข่าวสารใหม่ จนกระทั่ง เกิดความสมดุลทางพุทธิปัญญา หรือเกิดความรู้ใหม่ขึ้น

2. Social Constructivism เป็นทฤษฎีที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการของวิกัตสกี ซึ่งถือว่าผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น (ผู้ใหญ่หรือเพื่อน) ในขณะที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองาน ในสภาวะสังคม (Social Context) ซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญและขาดไม่ได้ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจเดิมให้ถูกต้องหรือซับซ้อนกว้างขวางขึ้น

กิจกรรมภายในวัดพงอินชา ประกอบไปด้วย การเดินชมวัด บริเวณภายในวัดพงอินชายังคงมีความร่มรื่นของพืชพรรณและต้นไม้ ถือเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจที่ดี ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้เยี่ยมชมรอบบริเวณวัด โดยมีภิกษุสงฆ์หรือภิกษุณีเป็นผู้นำชม ซึ่งจะได้ค วามรู้เกี่ยวกับศาลาต่าง ๆ ภายในบริเวณวัดพงอินชา และยังมีโอกาสเข้าไปสักการะพระพุทธรูปภายใน ทำการเคารพตามแบบชาวเกาหลีคือ การกราบแบบ อัญฐานคประดิษฐ์* นอกเหนือจากการเยี่ยมชมธรรมชาติเพียงอย่างเดียว รวมทั้งยังมี พิธีชงชา ซึ่งพิธีชงชาในภาษาเกาหลีเรียกว่า ดาโด (다도) ความสำคัญของพิธีชงชาแบบเกาหลีคือการมีความสุขไปกับความเรียบง่ายของการชงชา พิธีกรรมที่เป็นทางการอย่างเป็นทางการเป็นธรรมชาติ ซึ่งแตกต่างกับความซับซ้อนของพิธีชงชาแบบประเทศญี่ปุ่นที่ผูกไว้กับพิธีกรรมทางการ เนื่องจากความเรียบง่ายในพิธีชงชาแบบเกาหลีนั้นจึงทำให้ได้ถูกบรรจุเป็นกิจกรรมหนึ่งได้ปฏิบัติ ไม่จำเป็นต้องมีพิธีกรรมที่เป็นทางการก็สามารถมีพิธีชงชาได้ และถึงแม้จะไม่ยุ่งยากแต่การชงชาแบบเกาหลีนั้นก็เป็นการปฏิบัติอย่างเชื่องช้า ไม่รีบเร่ง ถือเป็นประสบการณ์ที่สงบจิตใจและทำให้มีสมาธิมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเครื่องคัมชานัน ใน ปัจจุบันถือว่าได้รับความนิยมไปทั่วโลก มี

ความเป็นสากลมากขึ้น เปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติได้สัมผัสระบบเกาหลีอีกด้วย มีการประดิษฐ์โคมดอกบัว เพราะดอกบัวเปรียบเสมือนกับสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนา และที่สำคัญที่สุดคือการนั่งสมาธิแบบเซน เพื่อการเข้าถึงเซน อย่างแท้จริง

จะเห็นได้ว่าจากทั้ง 2 รากฐานของทฤษฎีพุทธปัญญาที่เหมือนกันคือให้เกิดความรู้ใหม่ขึ้น แก่ตัวผู้เรียนรู้ มีส่วนรวมกิจกรรมมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ปรับความเข้าใจเดิมที่มีอยู่ให้เข้ากับข้อมูลข่าวสารใหม่ ซึ่งกิจกรรมของวัดพงอินชา สอดคล้องกับทฤษฎีพุทธปัญญา กล่าวคือ อ กิจกรรมมีการให้เข้าร่วมเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดการพูดคุย มีสภาวะทางสังคมระหว่างกัน ให้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับวิถีชีวิตแบบวัดนิกายเซน ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับแต่ก่อน ที่เข้าใจว่าความเป็นพุทธศาสนานั้นเข้าถึงยากและเข้าใจยาก ก็เป็นการปรับความรู้เก่า ๆ ให้เปลี่ยนไป เปลี่ยนมุมมองของผู้เข้าร่วมกิจกรรมจากเรื่องเข้าใจผิดเดิม ๆ ได้ ถือเป็นสาระสำคัญของวัดพงอินชาที่ต้องการสื่อไปถึงยังผู้เข้าร่วมกิจกรรม

แนวคิดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)

(Michael, and Modell, 2003 อ้างใน ดุษฎี โยเหลาและคณะ , 2557) กล่าวถึง การเรี ยนรู้เชิงรุก (Active Learning) ว่าเป็นคำที่ใช้เพื่ออธิบายกลุ่มของการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน มีส่วนร่วม (Engage) ในการเรียนรู้ โดยมีการให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้เกิดเมื่อผู้เรียนเปลี่ยนความคิด หรือ พฤติกรรมผ่านการมีประสบการณ์ตรงจากการมี ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม นักศึกษากลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความรู้ความเข้าใจและสามารถทำข้อสอบได้คะแนนสูงกว่าช่วงที่ยังไม่เคยได้รับการจัดแผนการเรียนรู้อบบมี ส่วนร่วมมาก่อน

วิเคราะห์การเรียนรู้โดยใช้แนวคิดแนวคิดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ของ Michael และ Modell

กิจกรรมภายในวัดพงอินชานั้น ถ้าจะมองอีกด้านไม่เพียงแต่เป็นการปฏิบัติแบบนิกายเซน หรือ มุ่งเน้นจะเผยแพร่ความเป็นเซนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังสามารถสร้างพฤติกรรมใหม่ ๆ ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ อย่างการนั่งสมาธิแบบเซน เป็นการรวบรวมพลังให้แก่จิตและกาย เมื่อร่างกายสงบดีแล้ว จะยังผลให้จิตสงบ การปฏิบัติสมาธิแบบเซนควรจะปฏิบัติในห้อง ที่เงียบ นั่งขัดสมาธิบนเบาะ หรือตาลอง ครั้งหนึ่ง จดสายตาไปยังจุดใดจุดหนึ่ง มือวางทับกัน ตัวตรง กำหนดลมหายใจให้สม่ำเสมอ จดจ่ออยู่ที่ลม

นอกจากนี้ยังสมาธิในท่านอน เมื่อฝึกไปนาน ๆ จะรู้สึกเข้าถึงสมาธิที่ลึกลงเรื่อย ๆ จนรู้สึกผ่อนคลาย และกลมกลืนกับธรรมชาติ ทั้งหมดนี้เป็นประโยชน์โดยตรงตัวผู้เรียนรู้อเอง รวมทั้ง เซนสอนให้เป็นอย่างเดียวกับธรรมชาติ ส่วนใดส่วนหนึ่งจากการได้ปฏิบัติแบบเซนนั้น ผู้วิจัยคาดว่าผู้เข้าร่วมปฏิบัติจะมีใจนึกถึงถึงธรรมชาติและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ เข้ากับแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกในข้อที่บอกไว้ว่า การเรียนรู้ความรู้ด้านความหมาย ทำโดยให้ผู้เรียนได้สร้างความคิดใหม่ด้วยตัวเอง โดยผู้สอนสร้างสิ่งแวดล้อมให้เกิดการเรียนรู้เพื่อ ให้ผู้เรียน สร้ าง ทดสอบ ขยาย จากความรู้เดิมที่ตนเองมี และการเรียนรู้ด้านขั้นตอน ทำโดยจัดสิ่งแวดล้อมของการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ หลายๆครั้ง จนทำได้โดยอัตโนมัติ โดยมีผู้รู้ให้ข้อมูลย้อนกลับที่จะให้เกิดความเข้าใจว่าจะอะไรที่ถูกต้อง และอะไรที่ผิดพลาด เมื่อเกิดการเรียนรู้ มาก่อนแล้ว หลังจากนั้นก็จะสามารถทำได้ดีขึ้นเรื่อย ๆ โดย อ้างอิงจาก งานวิจัยของ ญาณัญญา ศิริภักตร์ธาดา (2553) เรื่อง “การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักศึกษาในการเรียนวิชาหลักการตลาด โดยการสอนแบบมีส่วนร่วม (Active Learning)” ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มนักศึกษาตัวอย่างของการวิจัยก่อนการเข้าร่วมจัดแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning) และหลังการเข้าร่วมจัดแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning) นั้นมีผลให้เกิดประสิทธิภาพของพฤติกรรมต่อการพัฒนาพฤติกรรมการเรียน และผลสัมฤทธิ์ ทางการศึกษาใน การเรียนวิชาหลักการตลาด โดยการสอนแบบมีส่วนร่วม (Active Learning) ที่แตกต่างกัน คือ หลังจากที่ได้เข้าร่วมจัดแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning) นั้นได้พัฒนาการด้านความรู้ ความเข้าใจของ นักศึกษากลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความรู้ความเข้าใจและสามารถทำข้อสอบได้คะแนนสูงมากกว่าช่วงที่ยังไม่เคยได้รับการจัดแผนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาก่อน ซึ่งผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะส่งผลได้ดีกว่า

2. การวิเคราะห์กิจกรรมแบบพระพุทธศาสนา นิกายเซน ภายในวัดพงอินชา โดยรวม

2.1 การเปิดให้ชาวต่างชาติ

จากงานเขียน ประสพการณ์ชีวิตพระในวัดเซนของนายโรเบิร์ต อี บัสเวลล์ จูเนียร์ ชาวอเมริกันผู้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนาและเดินทางไปยังคาบสมุทรเกาหลีเพื่อจำพรรษาอยู่ในวัดทางนิกายเซน นายโรเบิร์ตได้เขียนไว้ว่า พระหลายรูปที่ได้รู้จักนั้นเป็น ผู้รู้เกี่ยวกับวิชาตะวันตกเป็นอย่างดี รื้อหนังสือในเกาหลีเต็มไปด้วยหนังสือแปลเกี่ยวกับแนวคิดตะวันตก พระหนุ่มหลายรูปได้สัมผัสเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมพระพุทธศาสนาจากหนังสือภาษาอังกฤษแปลเป็นภาษาเกาหลี พระบางรูปเริ่มต้นสนในพระพุทธศาสนาจากการอ่านหนังสือแปลเรื่อง สิทธารถะ ที่เขียนโดยเซอร์ แมน เฮสเส นอกจากนี่ยังพบว่าหนังสือแปลเรื่อง

ภควัตติกา และ ธรรมบท เป็นหนังสือยอดเยี่ยมและมีอิทธิพลมาก ที่จริงแล้วความสนใจปรัชญาตะวันออกของชาวตะวันตกดูเหมือนจะมีผลไปกระตุ้นให้คนเกาหลีหันมาสนใจพระพุทธศาสนา สรุปคือ เหตุที่ชาวเกาหลีหันมาสนใจพระพุทธศาสนาอีกครั้งหลังจากที่เสื่อมลงไปในช่วงราชวงศ์โชซอนนั้น เพราะว่ามิกลุ่มชาวต่างชาติที่ให้ความสนใจในพระพุทธศาสนาของเกาหลี จึงทำให้ชาวเกาหลีเริ่มกลับหันมาสนใจพระพุทธศาสนาอีกครั้ง

วิเคราะห์ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ชีวิตภายในวัดนั้นและให้ชาวต่างชาติมีส่วนร่วม ไม่เพียงแต่เป็นการ โปรโมตการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังสามารถได้ประโยชน์จากความสนใจของชาวเกาหลีในบางส่วนที่ว่าทำไมชาวต่างชาติจึงสนใจในพุทธศาสนาแบบเกาหลีและมาเข้าร่วมกิจกรรมนี้ ซึ่งดึงดูดให้ชาวเกาหลีที่อยากรู้ เข้าร่วมกิจกรรมกับทางวัดได้

2.2 การเปิดให้ชาวเกาหลีทั่วไป

ครั้งหนึ่งของจำนวนประชากรชาวเกาหลีได้ในปัจจุบัน ไม่นับถือศาสนา ซึ่งถือเป็นจำนวนมาก ด้วยทำเลใจกลางเมืองของวัดพงอินซา ตั้งอยู่ใจกลางเขตเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศเกาหลีใต้ อย่างเขตคังนัม นั้น และบรรยากาศที่ร่มรื่นเหมาะแก่การมา เรียนรู้พุทธศาสนา ในบริเวณเขตเศรษฐกิจที่มีผู้คนสัญจรในแต่ละวันมากมาย วัดพงอินซาก็จะโดดเด่นขึ้นมาในหมู่ตึกสูงที่รายล้อมอยู่ ดึงดูดให้ผู้คนทั่วไปสนใจอยากเข้าไปเยี่ยมชมและยิ่งเมื่อมีกิจกรรมที่สามารถให้คนทั่วไปเข้าร่วมได้ และเป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาไม่นาน เหมาะกับผู้ที่อยากลองศึกษาพระพุทธศาสนาในเวลาอันสั้น ว่าชอบคำสอนแบบพระพุทธศาสนาหรือไม่ ก็สามารถที่จะมาเข้าร่วมกิจกรรมได้ โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องใหญ่ ให้มองเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไปในความคิดของชาวเกาหลีที่ไม่นับถือศาสนาใด ๆ ก็มาเข้าร่วมได้ ถือเป็นกิจกรรมอีกอย่างหนึ่งที่สามารรถมาเข้าร่วมเพื่อผ่อนคลายจากการทำงาน หรือชีวิตที่เคร่งเครียดในแต่ละวันได้

นอกจากนี้จากงานเขียนของนายโรเบิร์ต ยังพูดถึงการมีอยู่ของสมาคมฆราวาส ซึ่งมีประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา เพราะในอดีตพระสงฆ์สำหรับชาวบ้านทั่วไปเข้าถึงยาก นายโรเบิร์ตได้แสดงทัศนะในงานเขียนไว้ว่า เหตุผลของการเข้ารับศาสนาคริสต์น่าจะเป็นความใกล้ชิดระหว่างบาทหลวงและผู้นับถือศาสนา ซึ่งช่วยตอบสนองความต้องการที่พึงทางใจของชาวเกาหลีทั่วไปได้ดีกว่าพระสงฆ์ชาวพุทธที่สูงส่งห่างเหิน นอกจากนี้ประโยชน์ของสมาคมฆราวาส อิทธิพลต่อสังคมและวัฒนธรรมของเกาหลีที่ ลดลงไปของพระพุทธศาสนาก็บีบให้พระต้องคิดถึงวิธีการใหม่ ๆ ที่จะช่วยให้พระศาสนาดึงดูดความสนใจของชาวบ้าน นายโรเบิร์ตยังอ้างถึง พระกุชาน * พระผู้ซึ่งตระหนักดีว่าหากพระพุทธศาสนายังคงดำรงอยู่ใน

เกาหลีใต้ ก็จำเป็นที่จะต้องมีฐานอันแข็งแกร่งจากประชากร จากคำกล่าวของพระ กุชานันน์ วิเคราะห์ได้ว่า วัดพงอินซา ได้หาวิธีการที่พระพุทธศาสนาจะเป็นเรื่องที่สามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายดายสำหรับชาวเกาหลี การมีโอกาสได้มีปฏิสัมพันธ์กับภิกษุสงฆ์ ภิกษุณี จะเปลี่ยนความคิดของชาวเกาหลีที่คิดว่าเหล่าภิกษุเข้าถึงได้ยาก เหมือนกับการนำพระพุทธศาสนาที่ดูสูงส่งอยู่บนหิ้งให้เข้าถึงชาวบ้านธรรมดาทั่วไป แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาที่ปฏิบัติตามได้ง่าย และเหมาะสำหรับทุกชนชั้น

สรุปผลการวิจัย

พุทธศาสนา นิกายเซน ในเกาหลีใต้ถูกเผยแพร่มาจากประเทศจีน เรียกว่า ฉาน หรือถูกเรียกในเกาหลีว่านิกายโซกเยในช่วงเวลารุ่งเรืองของนิกายฉานในจีน ได้ถูกเผยแพร่เข้ามาโดยกิจกรรมทางศาสนาของพุทธศาสนิกชนชาวเกาหลี โดยใช้กรณีศึกษา วัดพงอินซา ซึ่งเป็นวัดนิกายใจกลางกรุงโซล เมืองหลวงของประเทศเกาหลีใต้ และตั้งอยู่ในย่านที่ทันสมัยเป็นเขตเศรษฐกิจ วัดพงอินซาจึงถือได้ว่าเป็นวัดที่ตั้งอยู่ย่านแห่งความวุ่นวาย แต่ภายในวัดนั้นมีความสวยงามและเงียบสงบที่ผู้คนทั่วไปสามารถเข้าไปเที่ยวชมธรรมชาติและความสวยงามภายในวัดได้ อีกทั้งทางวัดพงอินซายังได้จัดกิจกรรมการใช้วิถีชีวิตแบบภิกษุสงฆ์ ภิกษุณี มีกิจกรรมการเรียนรู้แบบเซนเปิดให้แก่คนทั่วไปได้เข้ามาร่วมกิจกรรม

จากการศึกษาพุทธศาสนาในเกาหลี กรณีศึกษา วัดพงอินซา นิกายเซน ได้ข้อสรุปว่าพุทธศาสนา นิกายเซน ในเกาหลีนั้น ได้มีการปรับบทบาทของศาสนาให้เป็นไปตามโลกยุคไร้พรมแดน ให้พุทธศาสนิกชนเข้าถึงและสัมผัสได้ง่าย จากการปฏิบัติจริงที่เปิดให้ประชาชนทั่วไป ได้ เข้ามาอาศัยอยู่ในวัด หรือที่เรียกตามภาษาอังกฤษว่า Temple Stay หรืออาจเรียกว่าการจำวัด คือการอยู่แบบภิกษุ ภิกษุณี มีการนั่งสมาธิ ทำวัตร ค้างอ้างแบบภิกษุ และให้ความรู้เกี่ยวกับพุทธศาสนา เหตุเพราะสังคมเกาหลีใต้ในปัจจุบันมีความก้าวหน้าทั้งทางด้านเทคโนโลยี ด้านนวัตกรรมและด้านอุตสาหกรรม ผู้คนส่วนมากสนใจแต่เรื่องความอยู่รอดในสังคมที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว การปรับตัวให้เป็นไปตามยุคสมัยจะทำให้ประชาชนเข้าถึงง่ายและคิดว่าศาสนาคือทางที่ช่วยผ่อนคลายความเครียดจากการใช้ชีวิต และเมื่อเกิดความใกล้ชิดกับศาสนาก็จะซึมซับคำสอนและนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ การเปิดให้ศาสนิกชนเข้ามาปฏิบัติธรรมแบบชั่วคราว หรือจะพักค้างคืนได้อย่างเช่นภิกษุสงฆ์และภิกษุณีของวัดพงอินซานั้น เป็นการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยและสอดคล้องดังคำกล่าวของศาสนาเซนในตำราที่ว่า นิกายเซนคือการเรียนรู้นอกคัมภีร์ ถือ เป็นการเผยแพร่

นิกายเซนให้แก่บุคคลรุ่นใหม่ที่สนใจได้เป็นอย่างดีเพราะได้ลองเข้ามาทำกิจกรรมวิถีชีวิตแบบวัด ในแง่ของ ความน่าสนใจนั้นก็คือ การเข้าได้ปฏิบัติอย่างสงฆ์ อีกทั้งการเปิดโอกาสให้แก่ชาวต่างชาติในการเข้าร่วม กิจกรรมดังกล่าว ไม่มีการปิดกั้นเชื้อชาติ ทำให้ กิจกรรมวิถีชีวิตแบบวัดนิกายเซนได้รับความสนใจและถือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวอีกแบบหนึ่งได้ จึงเห็นประโยชน์ได้อย่างชัดเจนของการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย และการมีส่วนร่วมของตัวแทนศาสนาในการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน ที่ดึงดูดให้บุคคลทั่วไปมองเห็นและ รู้จักนิกายเซนมากขึ้น

ภาคผนวก ก.

บรรยากาศบริเวณวัดพงอินซา

ภาคผนวก ข.

กิจกรรมภายในวัด

(ที่มา: www.bongeunsa.org:91/eng/templelife/life_intro.asp)

บรรณานุกรม

นพ ท้าพระจันทร์. กำเนิดแห่งชน. นนทบุรี : ชารบัวแก้ว, 2543.

พจนาน จันทรสันติ. ปรัชญาแห่งนิกายเซน โปธิสัตวธรรม. กรุงเทพฯ : แสงรุ่งการพิมพ์, 2521.

พระศรีปริยัติโมลี (สมชัย กุศลจิตโต). ท่องพระพุทธศาสนาแดนโสม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2545.

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช. นิกายเซน. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, 2544.

โรเบิร์ต อี บัสเวลล์ จูเนียร์. ประสบการณ์ชีวิตพระในวัดเซน การปฏิบัติสมาธิในพระพุทธศาสนาเกาหลีร่วม

สมัย. กรุงเทพฯ : ส่องสยาม, 2545.

รศ. สิริอร วิชชาวุธ. จิตวิทยาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ธรรมศาสตร์, 2554.

สมภาร พรหมทา. พุทธศาสนานิกายเซน : การศึกษาเชิงวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์, 2541.

Young Ran, Wee. The Monthly Magazine of BONGEUNSA (Vol.96). Seoul : WonMyeoung, 2558.

Young Ran, Wee. (2558). The Monthly Magazine of BONGEUNSA (Vol.97). Seoul : WonMyeoung,

2558.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ญาณัญญา ศิริภักร์ธาดา. การพัฒนาพฤติกรรมกรเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ

นักศึกษาในการเรียนวิชาหลักการตลาดโดยการสอนแบบมีส่วนร่วม (Active Learning).

[ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 15 เมษายน 2559. เข้าถึงจาก

http://www.ssruiiir.ssruii.ac.th/bitstream/ssruiiir/935/1/173_53.pdf

พระครูวิมลศิลปกิจ. พระพุทธศาสนากับการศึกษา (Buddhism and Education). [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 15

ตุลาคม 2558. เข้าถึงจาก <http://www.crs.mahidol.ac.th/thai/mahayana41.htm>

พระมหาธีรรัตน์ อุทยปคุโธ. การศึกษาเปรียบเทียบการบรรลุลหกรรมของพระพุทธศาสนาเถรวาทกับชาโตริ

ของพุทธศาสนามหายานนิกายเซน. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 21 ตุลาคม 2558. เข้าถึงจาก

<http://nkr.mcu.ac.th/2556/index.php/en/component/attachments/download/44.html>

มัสยา นริตติศยภูติ. พุทธศาสนานิกายเซ็น (Zen Buddhism). [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 25 มกราคม 2559. เข้าถึง

จาก <http://www.philospedia.net/zen%20buddhism.html#1>

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มศว. การเรียนรู้อะไร?. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 29 มกราคม 2559. เข้าถึง

จาก <https://candmbsri.wordpress.com/2015/04/07/การเรียนรู้อะไร/>

For mum and me. วิถีพิสูทธิแห่งเซน. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 10 มีนาคม 2559. เข้าถึงจาก

<http://www.formumandme.com/article.php?a=860>

Kobe_bear. Korean Tea Ceremony. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2559. เข้าถึงจาก

<http://koreaanyone.blogspot.com/2009/08/korean-tea-ceremony.html>

KTO KL. (2559). K-Places :: Dado (다도체험) - Traditional Korean Tea Ceremony. [ออนไลน์].

เข้าถึงเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2559. เข้าถึงจาก <http://goo.gl/kPkPLi>

Nutda. ทฤษฎีการเรียนรู้. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2559. เข้าถึงจาก

<http://l-theory-g6.blogspot.com/>

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวอุสรีย์ บัวแย้ม
วันเกิด	วันที่ 23 เดือน มีนาคม พุทธศักราช 2537
ประวัติการศึกษา	จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนสตรีวัดระฆัง จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนชินอรสวิทยาลัย ปัจจุบันกำลังศึกษาระดับปริญญาตรี อักษรศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม